

ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах господарювання підтвердженням професійної компетентності бухгалтера є надання зацікавленим користувачам якісної, достовірної та своєчасної інформації, як про діяльність підприємства в ретроспективі, так і в рекомендаціях на покращення цієї діяльності в перспективі. Формування саме якісної інформації в обліковому процесі можливе лише при ефективній організації бухгалтерського обліку, головними складовими якої є: організація документування господарських операцій, бухгалтерська звітність та запровадження системи вимог та критеріїв щодо ведення бухгалтерського обліку паперовими та комп'ютерними формами обліку. Отже, в сучасному світі бухгалтерія стала не просто вмінням правильно працювати з цифрами. Тепер це – переплетення знань з різних сфер діяльності (в тому числі, юриспруденції та інформаційних технологій), які досвідчений і далекоглядний фахівець прагне засвоїти якомога швидше. Але, знання обліку, аналізу й контролю діяльності мають прикладне значення для керівників різного рівня. Це є запорукою ефективного менеджменту підприємства.

Ефективне управління підвищує економічну стійкість і прибутковість підприємства та, як наслідок, посилює його здатність до захисту своїх ринкових інтересів і можливість, за інших рівних умов, отримати більший прибуток, ніж конкуренти. Тому основна мета управління полягає в досягненні запланованих результатів діяльності підприємства найбільш економічним способом [1].

Зазначимо, що з позиції виробничої функції підприємство постає як єдність двох організаційних систем: керуючої та керованої. Аналіз процесу управління свідчить, що він спрямований на досягнення кінцевих цілей підприємства за допомогою певних способів і методів впливу керуючої підсистеми на керовану підсистему [4]. Отже, цілеспрямованість управління визначається його метою, що досягається в результаті вирішення завдань і виконання функцій управління. За існуючими підходами до процесу управління загальний алгоритм реалізації управлінських функцій можна представити у вигляді схеми [3].

Управління підприємством передбачає виконання такі етапи, як розроблення (прийняття) і реалізацію рішень, а також контроль за їх виконанням. В свою чергу, етапи управління реалізуються через елементи (функціональні

складові) управлінського циклу: прогнозування, планування, нормування, організацію, облік, мотивацію, аналіз, пошук резервів оптимізації витрат, регулювання.

На етапі розроблення рішень, на нашу думку, варто виділити наступні функціональні складові: прогнозування, планування й нормування.

Вважаємо за доцільне розглянути вплив кожної функціональної складової на етапи прийняття управлінських рішень.

Розроблення рішень починається з прогнозування, яке передбачає використання як накопиченого в минулому досвіду, так і поточних припущень щодо майбутнього з метою його визначення. Як правило, доцільно робити прогнози підприємства на 2–3 роки. Більший термін прогнозування даватиме значні відхилення. Результати прогнозування застосовуються як основа для планування [5].

Отже, планування нерозривно пов'язане з прогнозуванням, тому наступним етапом є розроблення плану виробництва, оскільки саме він визначає у подальшому рівень планових і фактичних витрат підприємства [2]. Якість вирішення цього питання залежить від того, наскільки правильно враховані необхідні умови й обмеження. На нашу думку, під час планування необхідно брати до уваги особливості чинників виробництва підприємства; вартість матеріальних ресурсів; прогнози цін на вироблену продукцію та можливий обсяг її реалізації.

Крім цього, розробленню результативних рішень в системі управління сприятиме нормування, що спрямоване на забезпечення ефективного використання ресурсів на основі комплексних зусиль щодо зниження сукупних витрат на виробництво та реалізацію продукції. Цього можна досягти, якщо при нормуванні основна увага буде надаватися можливостям використання сучасної високоефективної техніки та технології, раціональній організації виробництва, праці й управління, які б сприяли зниженню витрат ресурсів і своєчасно відображали це зниження у нормах витрат.

Наступним етапом є реалізація рішень, в межах якого пропонується виділити наступні функціональні складові: організація, облік, мотивація.

Отже, для раціональної реалізації прийнятих рішень потрібна належна організація, що сприяє встановленню організаційних аспектів управління; визначенню взаємозв'язків, правил документообігу,

термінів, способів реалізації рішень тощо. Як функціональна складова системи управління, організація здійснюється керівником, менеджером або відповідальним виконавцем, спрямовується на розподілення завдань у спільній діяльності серед виконавців та встановлення між ними певних відносин у діяльності, що призводить до бажаного результату.

Важливим аспектом на етапі реалізації рішення є зацікавленість працівників підприємства в підвищенні результативності праці. Тому, наступною функціональною складовою зазначеного етапу визначимо мотивацію. Мотивація має активізувати та стимулювати такі способи впливу на працівників, які б спонукали їх не тільки дотримуватися встановлених планом витрат, а й знаходити можливості їх оптимізації. Для цього варто застосовувати як матеріальні, так й моральні чинники заохочення.

Третій етап управління – контроль – передбачає аналіз, пошук резервів зниження витрат та їх регулювання.

Аналіз, що пропонується розглядати як функціональну складову етапу контролювання, дозволяє з'ясувати їх динаміку доходів і витрат, тенденції виконання плану за рівнем прибутку, вплив чинників на незаплановані зміни, а також виявити резерви збільшення прибутків, зниження витрат та оцінити заходи щодо оптимізації виробництва. Для кожного підприємства із десятка різновидностей аналізу, які відрізняються глибиною, ступенем деталізації, охоплюваним періодом, періодичністю і багатьма іншими параметрами, необхідно визначити свій набір показників господарської діяльності, який буде характеризуватися індивідуальністю функціонування підприємства, специфічним способом і точністю фіксування вихідних даних. Оскільки для ефективного управління результат повинен бути прогнозованим, системі управління сучасним підприємством необхідно мати в якості підсистеми механізм переробки й систематизації управлінської інформації, трансформації її в управлінське рішення – механізм управлінського аналізу, адаптований до цілей конкретного підприємства.

Всі функції управління, які було розглянуто, нерозривно пов'язані з контролюванням. За допомогою контролю, як правило, виявляються похибки в діях певних працівників: контроль є вираженням функцій обліку та аналізу, а також дозволяє виявити й усунути помилки на кожному етапі управління. Під час виконання функцій обліку та контролю проявляється наступна функція – регулятивна. Дана функція виражається в безпосередньому впливі обліково-контрольної системи на виробництво, тобто в його регулюванні. Непередбачені обставини можуть змусити підприємство відхилитися від наміченого курсу. І якщо керівництво виявиться нездатним знайти і виправити ці відхилення від початкових планів, перш ніж підприємству буде завдано серйозної

шкоди, не тільки досягнення цілей, а можливо навіть саме виживання підприємства, буде поставлено під загрозу.

Отже, облік, аналізування й контролювання є основними функціональними складовими системи управління та мають прикладне значення не тільки для бухгалтерів, а й для менеджерів кожної ланки управління підприємством. Вони є основою управлінської інформаційної системи, що включає дизайн форм обліку, складання кошторисів, аналіз витрат, аудиторські перевірки, розрахунок і оцінку всіх видів податків і т. ін. Без нього неможливе функціонування підприємств і організація різноманітних галузей та форм власності.

Забезпечити облік та контроль за фінансовою діяльністю підприємств; економічну обґрунтованість дій; об'єктивну оцінку фінансової результативності та законності прийнятих управлінських рішень та їх виконання; розробити фінансові прогнози та провести стратегічний економічний аналіз; контролювати раціональне використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів; займатися фінансовою, кредитною та розрахунковою діяльністю можливо тільки завдяки знанням бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту. Але, зазначені завдання здатні виконати не тільки фахівці-обліковці. Для успішного управління підприємством менеджери мають не тільки які вільно володіти знаннями з математики, менеджменту, макроекономіки, мікроекономіки, фінансів, а й з фінансового аналізу, бухгалтерського, управлінського та фінансового обліку, аудиту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Довгань Л. Є. Стратегічне управління : навч. посіб. / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П. Артеменко. – К. : ЦУЛ, 2011. – 440 с.
2. Догадаєва Т. М. Облік, аналіз і контроль витрат на виробництво й калькулювання собівартості продукції / Т. М. Догадаєва // Економіка. Фінанси. Право. – 2012. – № 8. – С. 22–24.
3. Кобилух О. Я. Ощадливе виробництво як концепція оптимізації виробничого та управлінського процесів / О. Я. Кобилух, Г. М. Мельник // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2012. – № 749 : Логістика. – С. 43–49.
4. Лаврик У. В. Сучасні підходи до управління витратами промислових підприємств / У. В. Лаврик, К. Ю. Бондик // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2013. – Вип. 24. – С. 360–369.
5. Лісовський І. В. Особливості формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління витратами промислового підприємства / І. В. Лісовський, Є. М. Рудніченко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2014. – № 4 (66). – С. 140–145.